

Asia: VN/9102/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyynnön kohdassa 4.2.3.2 puhutaan Salvia-järjestelmästä ja automatisoidusta valvonnasta. Yksinomaan teknisen ja automatisoidun valvonnan käyttö ilman rinnakkaisia muita valvontakeinoja on riskialtista, sillä saavutettavuutta on vaikea arvioida pelkästään teknisesti mitattavien kriteereiden avulla, eivätkä tekniset arviointityökalut ole aukottomia. Automaattisessa valvonnassa käytettävien teknisten arviointityökalujen ominaisuuksien tulee olla säädöstenmukaisia (esim. tietoturva, tietosuojat).

Erilaisten järjestelmien saavutettavuuden automatisoitu arviointi pelkästään selainkäyttöliittymän kautta verkkosivuille tarkoitetuilla kriteereillä ei myöskään mittaa todellista saavutettavuuden kokemusta, joka kytkeytyy aina käyttötilanteeseen sekä palveluprosessin toimivuuteen.

Riskejä pääasiassa automatisoidun valvonnan käytöllä ovat esimerkiksi taloudelliset riskit, valvontaresurssien hukkakäyttö sekä saavutettavuuden "pintapuolinen" tai vain yhteen elementtiin kohdistuva arviointi. Pahimmillaan automatisoituun valvontaan ja sen tuloksiin keskittyvä valvontatoiminta ja sen johdosta tehtävät korjaustoimenpiteet johtavat siihen, että valvonnassa ja raportoinnissa käytetään huomattava määrä resursseja sellaisten teknisten seikkojen korjaamiseen, jotka eivät todellisuudessa tehokkaasti paranna saavutettavuutta.

Aalto-yliopisto toteaa, että sinänsä teknisen ja automatisoidun valvonnan hyödyntäminen on tarkoituksenmukaista. Automaattisen valvonnan raporttitietoja ei kuitenkaan tule tällöinkään valvontatoiminnassa hyödyntää ilman asiantuntijoiden suorittamaa sisällöllistä arviota ja palautetta. Saavutettavuus on vaatimusten kokonaisuus, jota tulisi toteuttaa ja valvoa kaikki elementit huomioiden. Kognitiiviseen saavutettavuuden toteutumista ei ole Aalto-yliopiston näkemyksen ja kokemusten mukaan käytännössä mahdollista mitata ja valvoa yksinomaan teknisen valvonnan keinoin.

Saaristo Antti
Aalto-yliopisto